

POSUDOK – HODNOTENIE

pre potreby inauguračného konania

doc. PhDr. Zuzany LOPATKOVEJ, PhD. – január 2022

Jednou z pozitívnych stránok zmien vysokého školstva na Slovensku po prijatí nového zákona v roku 1990 bol a stále je proces kvalitatívnej obnovy, či presnejšie obmeny učiteľskej základne. A netýka sa to len najstarších univerzít, ale aj mladších. Pri tejto obmene ide najmä o výrazné zníženie vekovej hranice pre budúcich docentov a profesorov. Napokon nie je neobvyklé, že budúcimi profesormi sa dnes stávajú 30tníci a 40tníci, čo nedosahovali ani naši učitelia profesori (v podmienkach 1. ČSR) alebo príslušníci mojej generácie. Je to dané predovšetkým zmenou prípravy na univerzitách. Takým príkladom je aj Trnavská univerzita, aspoň na príklade odboru história. To čo od začiatku 90. rokov začali *profesori – oživovatelia starých univerzitných tradícií zo 17. storočia* - **Richard Marsina, Jozef Šimončíč, Vincent Sedlák** a ďalší – výsledky ich systematickej práce prezentuje súčasná generácia historikov pri akademických postupoch, do ktorej patrí aj doc. Z. Lopatková.

Pri mojom hodnotení tohto inauguračného materiálu ako posudzovateľ z prostredia mimo Trnavskej univerzity mám jednu veľkú výhodu v tom, že som bol jedným z oponentov jej doktorandskej dizertácie (ešte v rámci celoslovenskej doktorandskej komisie) a neskôr aj habilitačnej práce terajšej inaugurantky. Môžem tak porovnávať a hodnotiť predchádzajúce výsledky s prácami z posledného obdobia. Čo je ešte dôležité podľa mňa pripomenúť, že hoci sú stanovené základné kritériá pre získanie najvyšších akademických titulov, ich obsahové naplnenie nie je celkom jednoduché a ľahké naplniť. Len mimoriadne schopní vysokoškolskí profesionáli dokážu aj (podľa mňa zbytočne nadsadené) tieto požiadavky naplniť. Našťastie, v súčasnosti už pri posudzovaní budúceho profesora rozhodujú nielen tieto kvantitatívne kritériá, ale aj osobnostné predpoklady a schopnosti uchádzača.

Doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD. je absolventkou Trnavskej univerzity, kde už počas štúdia a interného doktorandského štúdia sa začala orientovať a pripravovať na svoje budúce profesionálne pôsobenie v oblasti histórie. Jej orientácia na novovekú epochu našich dejín a cirkevné dejiny vychádzala vtedy z aktuálnej potreby slovenskej historiografie, pre ktorú boli dovtedy cirkevné dejiny tabu. Z praktického hľadiska to znamenalo, že bola k dispozícii takmer nedotknutá a nevyužitá pramenná báza kanonických vizitácií. Tento typ prameňa sa objavil ihneď v našom prostredí po Tridentskom koncile (skončil v roku 1563). A medzi prvými, kto nariadil tieto „inšpekcie farností“ vykonať u nás, bol uhorský primas arcibiskup Mikuláš Oláh, sídlaici v Trnave. Spôsob vizitácií pokračoval, zdokonaľoval sa za administrovania kardinála Jozef Bathyána. Početne zachovalé vizitácie sa tak stali podkladom pre úspešne spracovanú dizertáciu. Informačná bohatosť tohto prameňa umožnila analyzovať takmer sociologickým pohľadom stav cirkevného a svetského života v 18. storočí v sledovanom regióne. V téme habilitačného spisu siahla taktiež adeptka po prameňoch z rovnakého storočia. Hoci aj v ďalších parciálnych prácach sa venuje tomuto obdobiu, jej **záber je oveľa širší**. Preto nemožno jednoznačne povedať, **že by bola len historičkou 18. storočia**. Podľa jej ďalšieho bádateľského profilu by som **ju charakterizoval ako univerzálnu „ranonovovekárku“ a „novovekárku“, ktorých niet veľa v našej historiografii**. Pochopiteľne, že je to dané do istej miery aj profesiou vysokoškolskej učiteľky,

kde sa až taká priveľmi úzka špecializácia v súčasnosti už „nenosí.“ Nevyhnutne je potrebná predovšetkým **pripravenosť, odbornosť, rozhladenosť a všestrannosť** v rámci širšej epochy dejín. **A to doc. Z. Lopatková jednoznačne spĺňa.**

Spomínaná univerzálnosť a rozhladenosť nie je len jej doménou v práci vysokoškolskej učiteľky, ale nájdeme ju aj v jej ďalšej bádateľskej činnosti. Konkrétne to vidieť v jej účasti na množstve riešených grantových projektov. **Celkovo : 19 projektov APVV, VEGA, KEGA ai..** Preto nie je ničím prekvapujúcim, že *uchádzačka o profesorský titul dokáže riešiteľsky participovať aj na výskumoch zo stredoveku, či 19.storočia, v témach o významných osobnostiach, participovať na pramenných edíciách, ale vyzná sa aj v pedagogickej a školskej problematike ai.*

Ak som dosiaľ akoby veľmi úsporne vyjadroval pochvalu pri „mapovaní“ jej vedecko-výskumnej činnosti, pri nových výskumných oblastiach inaugurantky už netreba byť skromným.

Prvou takou témou je na základe prameňov z Vatikánskeho archívu **sledovanie vzťahov Rímskej kúrie a Uhorska**, prirodzene predovšetkým so zreteľom na územie dnešného Slovenska. **Jej podiel spolu s kolegami považujem za generačný prínos bádania vo Vatikánskom archíve pre našu historiografiu.** Dobiehame vlastne to až teraz, čo začali nemeckí historici v 20. rokoch 19. storočia (pri výskumoch vo Vatikáne) pri začatí vydávania *Monumenta Germaniae historica*. Rovnako u nej oceňujem schopnosť realizovať tieto výskumy nielen na materiáloch z novoveku, ale aj z obdobia stredoveku.

Druhou (novou) veľkou témou, ktorú si mimoriadne cením, je návrat k výskumom z oblasti hospodárskych a agrárnych dejín, ktoré po roku 1990 u nás takmer skolabovali. Teda najmä výskumy so zameraním na interpretáciu *zemepanského hospodárenia a podnikania, funkcie panstiev a ich premeny na novoveké feudálne domíniá, ich administráciu a i.* **Aj týmto sa zaraduje doc. Z. Lopatková medzi málopočetné piliere súčasnej historiografie pri renovácii hospodárskych a agrárnych dejín a prekračuje svojimi výsledkami aj horizont Slovenska.** Tieto oprávnené pozitívne hodnotenia vyplývajú predovšetkým z jej **odbornej pripravenosti**, jazykovej, náročnej práce s originálnymi prameňmi, no aj vďaka jej cieľavedomosti a systematickosti zvolených výskumných projektov a praktickej bádateľskej činnosti v archívoch. A dodajme, že väčšinou zahraničných. Teda popri Vatikánskom archíve, ďalšími neoceniteľnými sú pre územie Slovenska – SzOK (Szechenyi Országos Könyvtár), MNL – Magyar Országos Levéltár a ďalšie cirkevne archívy. Z tejto oblasti ju v budúcnosti čaká pravdepodobne ešte sondážny výskum aj v HHStA Wien.

Výsledkom **bohatej bádateľskej činnosti** v domácich a zahraničných archívoch je jej **rozsiahla publikačná činnosť** (v sumárnom vyjadrení) - **6 monografií, ďalšie 4 kapitoly vo vedeckých monografiách, 1 učebnica a 2 skriptá, 11 štúdií uverejnených v zahraničí, takmer 60 štúdií domácich, 9x (spolu)editorstvo publikácií a pod.** Dokladom na jej výsledky sú aj ohlasy a citácie - **163 citácií, z toho 40 zahraničných a sformovanie vedeckej školy** (5 ukončených doktorandov a ďalší 3 ešte reálne školení) . To všetko svedčí o vedeckom a odbornom statuse inaugurantky.

Prirodzene, že to je len jedna, no veľmi dôležitá časť hodnotenia jej celkového vedecko-pedagogického profilu. Ďalšou je **vlastná pedagogická a organizačná činnosť**. Tú takisto možno hodnotiť len pozitívne. Na Trnavskej univerzite pôsobí od roku 2003. Od roku 2011

doteraz ako docentka. Okrem toho v rámci prípravy na budúci post vysokoškolskej učiteľky absolvovala aj doplnujúce pedagogické štúdium pre vyučovanie predmetu história. Takže okrem odbornej historickej prípravy sa stala aj kovanou odborníčkou v oblasti didaktiky dejepisu resp. vyučovania tohto predmetu.

Pedagogická činnosť inaugurantky je rovnako bohatá ako dosiaľ vyššie hodnotená vedecko výskumná činnosť. Z klasických univerzitných foriem výučby za kľúčové považujem, že z profilujúcich predmetov na odbore história realizuje nosné kurzové prednášky - Slovenské dejiny v novoveku I. (1526 – 1780) a Slovenské dejiny v novoveku II. (1780 – 1918). Čiže priamo v praxi potvrdzuje základnú tézu, že **vysokoškolský učiteľ má svojim študentom odovzdávať výsledky a nové poznatky zo svojich vlastných výskumov**. Toto zároveň, popri ďalších predmetoch, ktoré vyučuje potvrdzuje mnou už vyššie vyslovenú charakteristiku – že je **kvalitnou a „univerzálnou novovekárkou“ aj vo výučbe na fakulte**. Ďalšie predmety – Pomocné vedy historické, Pramene k cirkevným dejinám a i. len potvrdzujú, že z nej vyrástla nielen skúsená bádatel'ka pri „veľkých“ témach, ale aj výborná regionálna historička a historička svojej alma mater.

Ďalšími konkrétnymi dokladmi jej úspešného pedagogického pôsobenia na fakulte je **školiteľská činnosť** – bakalárskych (32), magisterských (29), rigorózných a doktorandských (5 + 3) prác. K tomu treba prirátat' množstvo **posudzovaných záverečných prác**. O jej odbornej autorite rovnako svedčia aj početné pozvania na oponovanie vedeckých projektov, oponovanie dizertačných prác na iných univerzitách a v SAV, ako aj habilitačných prác. Pri hodnotení jej vedeckej školy (=skončených doktorandov) **vysoko oceňujem**, že jej dizertanti spolu s ňou naštartovali v trnavskom univerzitnom centre revitalizáciu hospodárskych a agrárnych novovekých dejín. V tomto smere inaugurantka patrí k ojedinelým zjavom v našej súčasnej historiografii.

Z á v e r

Z vyššie uvedenej analýzy a hodnotenia jednotlivých častí predloženého vedeckého a pedagogického materiálu inaugurantky vyplýva, že doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD. jednoznačne spĺňa všetky kritériá pre udelenie titulu univerzitnej profesorky v odbore história – Slovenské dejiny. Odporúčam Vedeckej rade Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity udeliť tento titul, na základe dosiahnutých (preukázateľných) výsledkov jej celkového odborného, vedeckého a osobnostného profilu.

Bratislava 25. 1. 2022

Prof. PhDr. Jozef Baďurík, CSc.

Emeritný profesor UK v Bratislave